

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУДРЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 71 0 П 170601 20 Рев
Бања Лука, 29.10.2020. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Тице, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Горјане Попадић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља С. М. из Т., кога заступа пуномоћник Р. П., адвокат из Б. Л., против туженог Д. О. а.д. М., кога заступа пуномоћник С. Ј., адвокат из Б., ради накнаде штете, вриједност спора 697.917,86 КМ, одлучујући о ревизији тужитеља и о ревизији туженог против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 170601 18 Гж од 30.12.2019. године, на сједници вијећа одржаној дана 29.10.2020. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија туженог се дјелимично усваја, пресуда Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 170601 18 Гж од 30.12.2019. године се:

-укида у дијелу којим је жалба туженог дјелимично усвојена и првостепена пресуда преиначена у погледу накнаде материјалне штете на име туђе његе и помоћи за период од 01.09.2012. до 31.07.2018. године и досуђен једнократни износ од 10.034,50 КМ и у дијелу којим је по истом основу за период од 01.08.2018. године па убудуће жалба туженог одбијена и првостепена пресуда потврђена, те се у овим дијеловима предмет враћа другостепеном суду на поновни поступак,

-преиначава у дијелу којим је жалба туженог одбијена и првостепена пресуда потврђена у дијелу којим је тужитељу досуђена накнада материјалне штете на име издатака за набавку медицинског материјала и лијекова по основу дневних потреба тужитеља по мјесецима за период од 22.08.2012. до 15.05.2018. године у укупном износу од 72.948,04 КМ, тако што се жалба туженог у овом дијелу усваја и првостепена пресуда Основног суда у Бањој Луци број 71 0 П 170601 13 П од 28.09.2018. године преиначава и тужбени захтјев тужитеља у овом дијелу се у цјелости одбија.

Ревизија туженог у осталом дијелу, као и ревизија тужитеља у цјелости, се одбијају.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бањој Луци број 71 0 П 170601 13 П од 28.09.2018. године тужени је обавезан да тужитељу, на име накнаде нематеријалне и материјалне штете, као посљедицу саобраћајне незгоде која се десила у Б. Л. дана 22.08.2012. године, исплати и то:

На име накнаде нематеријалне штете:

I

- 1) за претрпљене душевне болове због умањења животне активности за период 22.08.2012. године до пресуђења, износ од 60.000,00 КМ (који износ представља разлику између стварне новчане сатисфакције за претрпљену нематеријалну штету по овом основу од 100.000,00 КМ и исплаћеног износа од 40.000,00 КМ);
 - 2) за претрпљене физичке болове, износ од 22.000,00 КМ (који износ представља разлику између стварне новчане сатисфакције за претрпљену нематеријалну штету по овом основу од 30.000,00 КМ и исплаћеног износа од 8.000,00 КМ);
 - 3) за претрпљени страх, износ од 14.700,00 КМ (који износ представља разлику између стварне новчане сатисфакције за претрпљену нематеријалну штету по овом основу од 20.000,00 КМ и исплаћеног износа од 5.300,00 КМ);
 - 4) за душевне болове због наружености, износ од 4.000,00 КМ, (који износ представља разлику између стварне новчане сатисфакције за претрпљену нематеријалну штету по овом основу од 10.000,00 КМ и исплаћеног износа од 6.000,00 КМ)
- што укупно, по основу нематеријалне штете за период од настанка штете тј. 22.08.2012. па до пресуђења износи 100.700,00 КМ, све са законском затезном каматом почев од пресуђења па до исплате.

II

Тужени је обавезан да тужитељу, на име будуће нематеријалне штете по основу душевних болова због умањења животне активности које ће трпјети, почев од пресуђења па убудуће, док за то буду постојали законски разлози или до другачије одлуке суда, плаћа ренту у мјесечном износу од по 500,00 КМ, с тим да је доспјеле оброке дужан исплатити одједном, са законском затезном каматом на сваки доспјели, а неплаћени мјесечни износ ренте, почев од 5-ог у мјесецу за текући мјесец па до коначне исплате, а доспијевајуће оброке, најкасније до 5-ог у мјесецу за текући мјесец.

На име накнаде материјалне штете:

I

Тужени је обавезан да тужитељу, на име накнаде материјалне штете исплати:

- 1) по основу издатака - трошкова обраде за инвалидску комисију, износ од 61,00 КМ, са законском затезном каматом почев од 02.10.2015. године (дан са којим је тужитељу признато право на инвалидску пензију), па до коначне исплате;

Одбијен је тужитељ у дијелу тужбеног захтјева за исплату накнаде материјалне штете:

- 2) по основу трошкова превода документације са италијанског на српски језик за потребе ове парнице, у износу од 1.019,45 КМ, са законском затезном каматом почев од 31.03.2015. године (датум када је судски преводилац издала потврду о трошковима превода), па до исплате,
- 3) по основу трошкова боравка у Б. породице (пратње) тужитеља – двије одрасле особе у периоду од 24.08.2012. године до 14.09.2012. године, у износ од 2.125,90 КМ, са законском затезном каматом почев од 14.06.2013 године, као дана подношења тужбе, па до исплате,
- 4) по основу трошкова транспорта тужитеља на лијечење у Италију специјалним возилом, у износу од 2.933,70 КМ, са законском затезном каматом почев од 15.09.2012. године, као дана извршене услуге, па до исплате,
- 5) по основу трошкова боравка породице у Италији за вријеме лијечења тужитеља у Италији и то: Б. Г., у износу од 24.600,00 КМ (која је провела у Италији 246 дана), М. М. у износу од 2.640,33 КМ (провела 27 дана у Италији), те трошкова градског превоза у Италији у износу од 3.178,32 КМ, све са законском затезном каматом почев од 14.06.2013. године, као дана подношења тужбе па до исплате.

Усвојен је тужбени захтјев тужитеља за исплату накнаде материјалне штете по основу набавке медицинских и ортопедских помагала, у износу од 101.492,65 КМ и то за:

- инвалидска колица, износ од 6.518,74 КМ;
- електромоторна инвалидска колица, износ од 26.774,00 КМ;
- тоалетна колица, износ од 800,00 КМ;
- тоалетну столицу, износ од 182,50 КМ;
- помагала са уграђеном функционалном електростимулацијом, износ од 27.757,33 КМ
- лифт за трансфер, износ од 3.440,88 КМ;
- моноцикл, износ од 2.151,41 КМ;
- сет за кућну терапију са справом за вертикализацију, износ од 30.511,22 КМ;
- кревет електромоторни, износ од 2.119,00 КМ;
- даску за трансфер у аутомобил, износ од 134,95 КМ;
- антиромб чарапе, износ од 32,00 КМ;
- компресивни појас износ од 12,50 КМ;

све са законском затезном каматом, почев од почев од 28.09.2018. године, па до исплате.

Одбијен је захтјев тужитеља у дијелу који се односи на исплату законске затезне камате почев од 14.06.2013. године, као дана подношења тужбе, па до исплате.

II

Тужени је обавезан, да на име накнаде материјалне штете по основу издатака које је тужитељ имао за набавку медицинског материјала и лијекова по основу дневних потреба тужитеља које не сноси Фонд у периоду 22.08.2012. (датум саобраћајне незгоде) до 15.05.2018. године (датум израде налаза вјештака економске струке), тужитељу исплати:

- 1) за август мјесец 2012. године износ од 313,83 КМ, са законском затезном каматом од 01.09.2012. године па до исплате;
- 2) за септембар мјесец 2012. године, износ од 1.046,10 КМ, са законском затезном каматом од 01.10.2012. године па до исплате;
- 3) за октобар мјесец 2012. године, износ од 1.080,97 КМ, са законском затезном каматом од 01.11.2012. године па до исплате;
- 4) за новембар мјесец 2012. године, износ од 1.046,10 КМ, са законском затезном каматом од 01.12.2012. године па до исплате;
- 5) за децембар мјесец 2012. године, износ од 1.080,97 КМ, са законском затезном каматом од 01.01.2013. године па до исплате;
- 6) за јануар мјесец 2013. године, износ од 1.080,97 КМ, са законском затезном каматом од 01.02.2013. године па до исплате;
- 7) за фебруар мјесец 2013. године, износ од 976,36 КМ, са законском затезном каматом од 01.03.2013. године па до исплате;
- 8) за март мјесец 2013. године, износ од 1.080,97 КМ, са законском затезном каматом од 01.04.2013. године па до исплате;
- 9) за април мјесец 2013. године, износ од 1.046,10 КМ, са законском затезном каматом од 01.05.2013. године па до исплате;
- 10) за мај мјесец 2013. године, износ од 1.080,97 КМ, са законском затезном каматом од 01.06.2013. године па до исплате;

- 61) за август мјесец 2017. године, износ од 1.080,97 КМ, са законском затезном каматом од 01.09.2017. године па до исплате;
- 62) за септембар мјесец 2017. године, износ од 1.046,10 КМ, са законском затезном каматом од 01.10.2017. године па до исплате;
- 63) за октобар мјесец 2017. године, износ од 1.080,97 КМ, са законском затезном каматом од 01.11.2017. године па до исплате;
- 64) за новембар мјесец 2017. године, износ од 1.046,10 КМ, са законском затезном каматом од 01.12.2017. године па до исплате;
- 65) за децембар мјесец 2017. године, износ од 1.080,97 КМ, са законском затезном каматом од 01.01.2018. године па до исплате;
- 66) за јануар мјесец 2018. године, износ од 1.080,97 КМ, са законском затезном каматом од 01.02.2018. године па до исплате;
- 67) за фебруар мјесец 2018. године, износ од 976,36 КМ, са законском затезном каматом од 01.03.2018. године па до исплате;
- 68) за март мјесец 2018. године, износ од 1.080,97 КМ, са законском затезном каматом од 01.04.2018. године па до исплате;
- 69) за април мјесец 2018. године, износ од 1.046,10 КМ, са законском затезном каматом од 01.05.2018. године па до исплате;
- 70) за период 01.05.2018.-15.05.2018. године износ од 523,05 КМ са законском затезном каматом од 01.06.2018. године па до исплате;

III

Обавезан је тужени да тужитељу, на име разлике између плате коју би тужитељ остваривао да ради и инвалидске пензије, коју прима од Фонда за ПИО РС за период октобар 2015. - 15.05.2018. године исплати:

- 1) за октобар мјесец 2015. године износ од 765,40 КМ (који износ представља разлику између стварне разлике плате и инвалидске пензије од 1.171,00 КМ и исплаћеног износа од 405,60 КМ), са законском затезном каматом од 01.11.2015. године па до исплате;
- 2) за новембар мјесец 2015. године износ од 765,40 КМ (који износ представља разлику између стварне разлике плате и инвалидске пензије од 1.171,00 КМ и исплаћеног износа од 405,60 КМ), са законском затезном каматом од 01.12.2015. године па до исплате;
- 3) за децембар мјесец 2015. године износ од 771,90 КМ (који износ представља разлику између стварне разлике плате и инвалидске пензије од 1.177,50 КМ и исплаћеног износа од 405,60 КМ), са законском затезном каматом од 01.01.2015. године па до исплате;
- 4) за јануар мјесец 2016. године износ од 771,90 КМ (који износ представља разлику између стварне разлике плате и инвалидске пензије од 1.177,50 КМ и исплаћеног износа од 405,60 КМ), са законском затезном каматом од 01.01.2015. године па до исплате, са законском затезном каматом од 01.02.2016. године па до исплате;
- 5) за фебруар мјесец 2016. године износ од 771,90 КМ (који износ представља разлику између стварне разлике плате и инвалидске пензије од 1.177,50 КМ и исплаћеног износа од 405,60 КМ) са законском затезном каматом од 01.01.2015. па до исплате, са законском затезном каматом од 01.03.2016. године па до исплате;
- 6) за март мјесец 2016. године износ од 771,90 КМ (који износ представља разлику између стварне разлике плате и инвалидске пензије од 1.177,50 КМ и исплаћеног износа од 405,60 КМ) са законском затезном каматом од 01.01.2015. године па до исплате, са законском затезном каматом од 01.04.2016. године па до исплате;

износа од 405,60 КМ), са законском затезном каматом од 01.04.2018. године па до исплате,

31) за април мјесец 2018. године износ од 784,90 КМ (који износ представља разлику између стварне разлике плате и инвалидске пензије од 1.190,50 КМ и исплаћеног износа од 405,60 КМ), са законском затезном каматом од 01.05.2018. године па до исплате,

32) за мај мјесец 2018. године износ од 784,90 КМ (који износ представља разлику између стварне разлике плате и инвалидске пензије од 1.190,50 КМ и исплаћеног износа од 405,60 КМ), са законском затезном каматом од 01.06.2018. године па до исплате,

IV

Обавезан је тужени да тужитељу исплаћује мјесечну ренту по слиједећим основама:

- 1) по основу накнаде за туђу његу и помоћ, на бази просјека нето плате за пружање туђе његе и помоћи од стране обученог лица - персоналног асистента у трајању од 24 часа дневно тј. по 501,15 КМ за 8 часова дневно, за период 01.09.2012. - 31.07.2018. године износ од по 1.003,45 КМ (који износ представља разлику између стварног износа мјесечне ренте по овом основу од 1.503,45 КМ мјесечно и исплаћеног износа од 500,00 КМ мјесечно), а од 01.08.2018. године па убудуће, док за то буду постојали законски разлози или до другачије одлуке суда, је у обавези да плаћа износ од 1.503,45 КМ мјесечно, с тим да је доспјеле а неплаћене оброке ренте дужан да плати одједном са обрачунатом законском затезном каматом за сваки мјесечни неисплаћени оброк почев од доспијећа истог тј. од 5-ог у мјесецу за текући мјесец па до исплате а убудуће, доспијевајуће оброке је у обавези да плаћа редовно до 5-ог у мјесецу за текући мјесец;
- 2) по основу накнаде за набавку медикамената (лијекова) и потрошног медицинског материјала износ од по 1.065,00 КМ, мјесечно почев од 15.05.2018. године па убудуће док за то буду постојали законски разлози или до другачије одлуке суда, с тим да је доспјеле оброке ренте по овом основу, тужени дужан исплатити одједном са законском затезном каматом на сваки мјесечни оброк ренте почев од 05-ог у мјесецу за текући мјесец па до коначне исплате а доспијевајуће оброке је дужан исплаћивати најкасније до 5-ог у мјесецу за текући мјесец;
- 3) износ од 1.190,50,00 КМ мјесечно, на име изгубљене зараде, у виду разлике између плате коју би тужилац остваривао да ради и накнаде коју прима по основу инвалидске пензије, почев од 01.06.2018. године па убудуће, док за то буду постојали законски разлози или до другачије одлуке суда, с тим да је доспјеле оброке ренте дужан да плати одједном, са обрачунатом законском затезном каматом за сваки мјесечни оброк почев од доспијећа истог тј. од 05-ог у мјесецу за предходни мјесец па до исплате, а убудуће, доспијевајуће оброке је у обавези да плаћа редовно до 05-ог у мјесецу за протекли мјесец.

V

Утврђено је да је у периоду 23.08.2012.- 02.10.2015. године, постојала обавеза туженог да тужитељу, на име изгубљене зараде у виду разлике између плате коју би тужитељ остваривао да је радио и накнаде коју је примао по основу боловања, исплати слиједеће износе: за 8. мјесец 2012. године износ од 98,62 КМ, за период 1. септембар 2012. - 31.12.2012. године износ од по 324,00 КМ за сваки мјесец, за период 01.01.2013. - 30.06.2013. године износ од по 288,00 КМ мјесечно, за период 01.07.2013. -31.03.2014. године износ од по 305,28 КМ мјесечно, за период 01.04.2014. - 30.09.2014. године износ

од по 390,00 KM мјесечно, за период од 01.10.2014. - 30.11.2014. године износ од по 403,65 KM мјесечно, а за период 01.12.2014. - 02.10.2015. износ од по 405,60 KM мјесечно (које износе је тужени платио током ове парнице), слиједом чега је тужени обавезан да на исплаћене износе изгубљене зараде тужитеља по овом основу а због доцње у плаћању истих, исплати тужитељу законску затезну камату у износу од 2.717,70 KM, са законском затезном каматом почев од 14.12.2015. године као дана када је поднесен захтјев за исплату (рочиште од 14.12.2015. године) па до исплате.

VI

Тужени је обавезан да тужитељу надокнади трошкове парничног поступка у износу од 58.170,93 KM, са законском затезном каматом почев од дана доношења пресуде па до исплате, док је захтјев тужитеља за накнаду трошкова поступка преко досуђеног износа одбијен.

VII

Одређено је да је све обавезе утврђене овом пресудом тужени дужан испунити у року од 30 дана након доношења пресуде под пријетњом извршења.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 170601 18 Гж од 30.12.2019. године жалба туженог је дјелимично усвојена и првостепена пресуда:

-укинута у досуђујућем дијелу одлуке о накнади материјалне штете на име разлике плате коју би тужитељ остваривао да ради и инвалидске пензије за период октобар 2015. до 15.05.2018. године, у досуђујућем дијелу одлуке о накнади материјалне штете на име мјесечне ренте за набавку лекова (лијекова) и потрошног медицинског материјала, у досуђујућем дијелу одлуке о накнади материјалне штете на име изгубљене зараде у виду разлике између плате коју би тужилац остваривао да ради и накнаде коју прима по основу инвалидске пензије од 01.06.2018. године, у досуђујућем дијелу одлуке о законској затезној камати у износу од 2.717,70 KM, са законском затезном каматом и у дијелу одлуке о трошковима парничног поступка, те је предмет у тим дијеловима враћен првостепеном суду на поновно суђење,

-преиначена у досуђујућем дијелу одлуке о накнади нематеријалне штете, на име претрпљених душевних болова због умањења животне активности, претрпљених физичких болова и претрпљеног страха, тако што је тужени обавезан да тужитељу на име претрпљених душевних болова због умањења животне активности исплати износ од 20.000,00 KM умјесто износа од 60.000,00 KM, на име претрпљених физичких болова износ од 12.000,00 KM умјесто износа од 22.000,00 KM и на име претрпљеног страха износ од 4.700,00 KM умјесто износа од 14.700,00 KM,

-преиначена у досуђујућем дијелу одлуке о накнади будуће нематеријалне штете на име душевних болова због умањења животне активности, у виду мјесечне ренте, тако што је овај тужбени захтјев тужитеља одбијен,

-преиначена у досуђујућем дијелу одлуке о накнади материјалне штете на име набавке медицинских и ортопедских помагала, тако што је тужени обавезан да тужитељу исплати износ од 35.513,12 KM и то за:

- помагало са уграђеном функционалном електристимулацијом, износ од 27.757,33 КМ,
- лифт за трансфер износ до 3.440,88 КМ,
- моноцикл износ од 2.151,41 КМ,
- кревет електромоторни износ од 2.119,00 КМ,
- антитромб чарапе износ од 32,00 КМ и
- компресивни појас износ од 12.50 КМ, док се овај захтјев у осталом дијелу одбија.

-преиначена у досуђујућем дијелу одлуке о накнади материјалне штете на име мјесечне ренте за период од 01.09.2012. до 31.07.2018. године, тако што је тужени обавезан да тужитељу за тај период исплати износ од 10.034,50 КМ. са законском затезном каматом од 28.09.2018. године до исплате.

Жалба туженог у осталом дијелу је одбијена и првостепена пресуда, у дијелу којим је тужитељу досуђена накнада нематеријалне штете на име претрпљених душевних болова због наружености, у дијелу којим је тужитељу досуђена накнада материјалне штете на име издатка-трошкова обраде за инвалидску пензију, накнада материјалне штете на име издатака за набавку медицинског материјала и лијекова за дневне потребе и дијелу којим је тужитељу досуђена накнада материјалне штете на име туђе његе и помоћи од 01.08.2018. године, је потврђена.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду, у дијелу којим је првостепена пресуда преиначена и досуђени износ накнаде смањен или захтјев одбијен, побија тужитељ, због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуда преиначи или да се иста у оспореном дијелу укине и предмет врати на поновни поступак.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду, у досуђујућем дијелу, побија тужени, због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуда укине или да се иста преиначи и захтјев тужитеља у цјелости или дјелимично одбије као неоснован.

У одговору на ревизију тужитеља, тужени предлаже да се ревизија тужитеља одбаци као недозвољена или да се иста одбије као неоснована.

У одговору на ревизију туженог, тужитељ предлаже да се ревизија у цјелости одбије као неоснована.

Ревизија туженог је дјелимично основана, а ревизија тужитеља није основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитеља да се тужени обавеже да му, на име накнаде материјалне и нематеријалне штете, проузрокованој у саобраћајној незгоди која се десила дана 22.08.2012. године, исплати износе ближе означене у изреци првостепене пресуде.

Одлучујући о захтјеву тужитеља, по проведеном доказном поступку, првостепени суд је утврдио: да се према записнику о увиђају саобраћајне незгоде, Министарства, ЦЈБ Б. Л., број 08-01/2-230-256/12 од 22.08.2012. године, саобраћајна незгода догодила дана 22.08.2012. године, око 17:55 часова, на путу резервисаном за саобраћај моторних возила, у мјесту Н., град Б. Л.; да су учесници ове незгоде били осигураник туженог М. М., као

возач теретног возила и тужитељ, као возач мотоцикла, који је у наведеној саобраћајној незгоди задобио задобио тешке тјелесне повреде; да је према налазу и мишљењу вјештака саобраћајне струке Н. В., опасну ситуацију узрочно везану за настанак незгоде, створио возач теретног возила приликом извођења радње возилом у саобраћајно-промјеном саобраћајне траке из средње у лијеву, без претходног увида у саобраћајну ситуацију иза, на лијевој саобраћајној траци на коју је имао намјеру измјестити своје возило; да на страни возача мотоцикла није било пропуста који би се могли довести у узрочну везу са настанком незгоде, као ни са могућношћу њеног избјегавања; да из налаза и мишљења вјештака саобраћајне струке М. С., произлази да је возач теретног возила измицањем свог возила у лијеву страну, у намјери преласка са средње на лијеву саобраћајну траку, у тренутку кад се лијевом саобраћајном траком иза њега на удаљеност од око 22,8 метара кретао мотоцикл, створио изненадну, покретну, блиску и опасну препреку на путањи мотоцикла, што је пропуст возача теретног возила узрочно везан са стварањем опасне ситуације и настанком наведене саобраћајне незгоде; да на страни возача мотоцикла нема пропуста узрочно везаних са стварањем опасне ситуације и настанком саобраћајне незгоде, да је мотоциклиста у вријеме незгоде био прописно опремљен заштитном касигом, и да брзина која је за 7 км/х била веће од дозвољене (100 км/х), није била од утицаја на настанак саобраћајне незгоде; да из налаза и мишљење вјештака С. др С., специјалисте неурологије и психијатрије, произлази да је тужитељ у саобраћајној незгоди задобио нарочиту тешку тјелесну повреду опасну по живот, чије се посљедице огледају кроз одузетост сва четири екстремитета, немогућност контролисања столице и мокраће, немогућност обављања полних (сексуалних активности), као и немогућност обављања основних животних потреба и физиолошких потреба (храњење, пијење течности, уринирање, облачење, свлачење, кретање, самостално сједење и др.); да је код тужитеља умањена животна активност 100 %, а огледа се у немогућности задовољавања основних животних потреба и задовољавања свих животних задовољстава, да су наведена ограничења трајног карактера, јер је живот тужитеља сведен на вегетирање и потребна му је туђа помоћ и њега, као и стална стручна помоћ у трајању од 24 х; да је тужитељ због повређивања трпио болове јаког интензитета од момента доласка свијести и кроз сво вријеме свих терапијских процедура у свим установама гдје се лијечио и ван њих, сво вријеме до сада, а трпиће и убудуће; да је трпио страх јаког интензитета од момента доласка свијести до медицинског збрињавања односно увођења у анестезију, након тога секундарни страх који је трајао сво вријеме и који варира од страха јаког интензитета до страха средње јаког интензитета, јер се тужитељ стално налазио у егзистенцијалној извјесности, да је сазнање о трајном губитку свих способности које је раније имао код тужитеља довело до пада у вољно-нагонској сфери, осјећања безнадежности и безперспективности, јер су сви губици 100% код тужитеља довели до појаве патолошке анксиозности и депресивности која је трајног карактера; да код тужитеља постоји наруженост јаког степена; да из налаза и мишљења вјештака медицинске струке доц. др сци мед. прим. С. М., специјалисте ортопедске хирургије са трауматологијом произлази да је тјелесна повреда коју је тужитељ задобио у саобраћајној незгоди нарочито тешка по живот опасна повреда, чија се посљедица огледа кроз потпуну одузетост сва четири екстремитета, немогућност контролисања мокраће и столице, немогућност обављања полних односа, као и немогућност задовољавања основних животних и физиолошких потреба (храњење, пијење течности, уринирање, дефекација, облачење, свлачење, кретање, самостално сједење, одржавање личне хигијене и др.); да је повреда настала дјеловањем механичке силе јаког интензитета на тијело повријеђенога, односно ударцем тупог тврдог предмета у главу и тијело повријеђенога, или приликом пада на тврду подлогу; да је дошло до савијања врата и прелома V, VI и VII вратног пршљена уз ишчашење између V и VI, те прелома

XI грудног пршљена; да је тужитељ трпио бол јаког интензитета од доласка свијести до оперативног збрињавања вратне кичме, секундарни страх јаког интензитета је присутан трајно и смјењује се са страхом средњег интензитета због егзистенцијалне неизвјесности, могућности компликације и животне угрожености, да је евидентна појава патолошке анксиозности и депресивности која је трајног карактера; да постоји наруженост као посљедица наведених повреда у најтежем степену квалификације јер је нарушен спољни изглед и склад тијела, што изазива код околине одвратност, гађење, сажаљење, згражавање и друге реакције посматрача, што код повријеђеног изазива душевне патње; да је код тужитеља умањење животне активности 100%, јер не постоји могућност задовољавања основних животних потреба и свих животних задовољстава, тако да је живот тужитеља сведен на вегетирање; да тужитељ има потребу за помагалима које не одобрава Фонд (у даљем тексту: Фонд) и то: трицикл са уграђеним ФЕС-ОМ, апарат за трансфере, помагало са уграђеном функционалном електростимулацијом, антитромб чарапе, компресивни појас и електрични кревет; да су тужитељу неопходни лијекови: Габапентин тбл, Бецлофен тбл, Оксипутинин тбл, Ривотрил капи, Исоцолан прашак, Стилнокс, Тацхипирин, Дулцолас тбл; да из налаза и мишљења вјештака медицинске струке проф. др сц. мед. Д. Д., специјалисте опште хирургије и специјалисте дјечје хирургије произлази да је повреда коју је тужилац задобио у саобраћајној незгоди унутарлобањско крварење у зони мекане мождане овојнице, тешка тјелесна повреда, док је вишекомadni прелом пршљенова и вратне кичме: V, VI и VII, са помаком уломака и компромитовањем канала кичмене мождине и повреде кичме, тешка и по живот опасна тјелесна повреда; да је тужитељ по повређивању примљен као хитан случај у Јединицу за интензивно лијечење Завода КЦ Б. Л., а дана 24.08.2012. године је премјештен на Институт Б. Б., гдје је учињен оперативни захват, док је у периоду 16.09.2012. године до 09.01.2013. године био на физикално-рехабилитационој процедури у Италији, а након тога је прошао додатни физио-рехабилитациони третман у Заводу Б. Л.; да су наведене повреде имале за посљедицу трајно умањење животне активности 100%, што се огледа у трајној и тешкој одузетости горњих и доњих екстремитета, губитку осјета и контроле мокрећа и пражњења, да због повређивања тужитељ највећи дио својих животних активности није у стању да обавља (узимање хране, вођење личне хигијене, потпуно овисан код облачења доњег дијела тијела), док преостали дио животних активности врши уз појачане напоре и уз асистенцију; да је наведена повреда код тужитеља имала за посљедицу наруженост најјачег степена, јер је промијењено држање тијела у виду парализе читавог тијела, које није могуће отклонити и које је видљиво, а код околине изазива знатижељу, сажаљење и нелагодност; да се душевна бол због наружености изражава у трајном субјективном осјећању, односно патњи коју трпи оштећени, јер му је измјењен дотадашњи изглед и склад тијела; да се код тужитеља ради о тежим трајним повредама које непосредно угрожавају живот, а савременим лијечењем и рехабилитационим поступцима не може се постићи побољшање у здравственом стању, због чега је тужитељу потребна трајна помоћ и њега друге особе у пуном капацитету; да из налаза и мишљења вјештака економске струке Д. Р., од 24.03.2017. године, и допуне налаза овог вјештака од 15.05.2018. године, произлази да минималне дневне потребе тужитеља у медицинском материјалу и лијековима износе 34,80 КМ, док максималне дневне потребе тужитеља износе 37,89 КМ; да минимални мјесечни издаци тужитеља за набавку медицинског материјала и лијекова, што пада на терет осигураника, а не Фонда, за период од настанка саобраћајне незгоде (28.02.2012. године) до израде допуне налаза (15.05.2018. године), износе укупно 72.948,04 КМ, а да максимални мјесечни издаци тужитеља за набавку медицинског материјала и лијекова што пада на терет осигураника, а не Фонда, за период од настанка саобраћајне незгоде (28.02.2012. године) до израде допуне налаза (15.05.2018. године), износе укупно 79.265,88 КМ; да се за основ

утврђивања висине накнаде за туђу његу и помоћ другог лица може узети: износ од 776,25 КМ (као износ који представља реално остварен просјек плата медицинских сестара ЈЗУ Универзитетска болница Б. Л.), а што представља реалну надокнаду исплаћену за њихов рад, тј. износ у који је обрачунат и минули рад и сл., износ од 750,00 КМ (као просјек плате медицинске сестре, са коефицијентом 5,50, што је основна плата на коју се обрачунава минули рад радника и сл.) и износ од 501,15 КМ (као просјек нето плата, накнада за пружање туђе помоћи његе од стране обученог лица-персоналног асистента и то у трајању од осам сати дневно); да пружање туђе помоћи и његе у трајању од 24 часа дневно мјесечно износи: у првом случају 2.328,75 КМ (776,25 КМ x 3), у другом случају 2.250,00 КМ (750,00 КМ x 3) и у трећем случају 1.503,45 КМ (501,15 КМ x 3); да ако се наведени износи пројектују на период од 09/2012. до дана израде допуне налаза 15.05.2018. године, се долази до укупног износа од 159.481,80 КМ у првом случају, 154.088,71 КМ у другом случају и 102.962,08 КМ у трећем случају; да је укупно исплаћени износ по основу издатка на име накнаде за туђу његу и помоћ за период од 01.09.2012. године, па до израде допуне налаза (закључно са исплатом за 04/2008. године) 40.750,00 КМ; да се може констатовати разлика – преостала неисплаћена обавеза по овом основу 118.731,81 КМ у првом случају, 113.338,71 КМ у другом случају и 62.212,08 КМ у трећем случају; да је просјечна цијена инвалидских колица 6.518,74 КМ, електромоторних инвалидских колица 26.774,00 КМ, тоалетних колица 800,00 КМ, тоалетне столице 182,50 КМ, помагала са уграђеном функционалном електростимулацијом 27.757,33 КМ, лифта за трансфер 3.440,88 КМ, моноцикла 2.151,41 КМ, сета за кућну терапију са справом за вертикализацију 30.511,22 КМ, електромоторног кревета 2.119,00 КМ, даске за трансфер у аутомобил 134,95 КМ, антитромб чарапа 32,00 КМ и компресивног појаса 12,50 КМ; да је разлика између обрачунате и исплаћене плате коју би тужитељ остварио да је радио и накнаде по основу боловања у периоду од 08/2012.-10/2015. године, укупно 12.704,71 КМ; да је по основу изгубљене зараде због боловања тужитељу признато и исплаћено 9.432,04 КМ за период од 22.08.2012. до 31.12.2014. године, при чему је сама исплата извршена дана 12.06.2015. године; да је по основу изгубљене зараде због боловања признато и исплаћено 3.650,40 КМ за период од 01.01.2015. године до октобра 2015. године и престанка радног односа, при чему је исплата извршена дана 04.09.2015. године, да затезна камата на изгубљену зараду због боловања износи 2.717,70 КМ; да би тужитељ да је остао у радном односу у Пореској управи Републике Српске, у периоду од 10/2015. до дана израде допуне налаза (15.05.2018. године) примио укупно 42.907,13 КМ, да је тужитељ остварио право на инвалидску пензију почев од 02.10.2015. године у износу од 181,00 КМ, што је у периоду од 10/2015. до дана израде допуне налаза 15.05.2018. године, дало износ од 5.598,58 КМ; да разлика између плате коју би тужитељ остваривао да ради и инвалидске пензије у периоду од 10/2015. до дана израде допуне налаза (15.05.2018. године), износи 37.208,55 КМ; да је тужени по основу изгубљене зараде вршио мјесечне уплате у износу од 405,60 КМ, а како је тужитељ од 02.10.2015. године у инвалидској пензији извршене исплате (претплате по основу изгубљене зараде у износу од 12.942,33 КМ), нису се могле узети у обзир за накнаду разлике по основу изгубљене зараде због боловања јер тужитељ није био на боловању, него се могу сматрати дјелимичном накнадом изгубљене зараде по основу одласка у инвалидску пензију; да пребијањем износа по основу изгубљене зараде од 12.942,33 КМ са износом од 37.208,55 КМ разлике плате коју би тужитељ остваривао да ради, дуг по основу утврђене разлике између плате коју би тужитељ остваривао да ради и инвалидске пензије на дан израде допуне налаза износи 24.266,22 КМ; да је обрада за инвалидску комисију плаћена у износу до 61,00 КМ; да трошкови боравка у Б. породице (пратње тужитеља-двije одрасле особе у периоду од 24.08.2012. године до 14.09.2012. године), износе 2.125,90 КМ; да трошкови транспорта тужитеља у Италију

специјалним возилом износе 2.933,70 КМ, да укупни трошкови лијечења у Италији, износе 199.949,02 КМ, да трошкови смјештаја Б. Г. у Италији износе 2.056,34 КМ, да трошкови градског превоза износе 3.178,32 КМ, да трошкови смјештаја М. М. у Италији износе 2.640,33 КМ.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, а оцјењујући да је приговор подијељене одговорности неоснован, првостепени суд је дјелимично усвојио тужбени захтјев тужитеља, на начин из изреке првостепене пресуде, позивом на одредбе чланова 154, 155, 178, 186, 192, 195, 200, 203. и 277. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 и („Службени гласник Републике Српске“ број: 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04 – у даљем тексту: ЗОО).

Одлучујући о жалби туженог, другостепени суд је прихватио чињенична утврђења првостепеног суда. Међутим, у погледу накнаде нематеријалне штете на име душевних болова због умањења животне активности, претрпљених физичких болова и претрпљеног страха, оцјеном свих околности конкретног случаја, те имајући у виду да накнада нематеријалне штете представља новчану сатисфакцију, а не цијену изгубљеног добра, другостепени суд је нашао да је првостепена пресуда у овом дијелу донесена погрешном примјеном материјалног права (одредба члана 200. ЗОО), па је жалбу туженог дјелимично усвојио и првостепену пресуду преиначио тако што је тужени обавезан да тужитељу на име претрпљених душевних болова због умањења животне активности исплати износ од 20.000,00 КМ умјесто ранијег износа од 60.000,00 КМ, на име претрпљених физичких болова износ од 12.000,00 КМ умјесто ранијег износа од 22.000,00 КМ и на име претрпљеног страха износ од 4.700,00 КМ умјесто износа од 14.700,00 КМ. Другостепени суд је првостепену пресуду преиначио и у дијелу одлуке о накнади будуће нематеријалне штете на име душевних болова због умањења животне активности, у виду мјесечне ренте у износу од 500,00 КМ, тако што је овај тужбени захтјев тужитеља одбио, налазећи да је у овом дијелу првостепена пресуда заснована на неправилној примјени одредбе члана 203. ЗОО, с обзиром да из налаза вјештака медицинске струке произлази да су у конкретном случају штетне посљедице у психи оштећеног и друге посљедице оштећења здравља наступиле и да је стање трајно. Првостепена пресуда је преиначена и у дијелу одлуке о накнади материјалне штете на име набавке медицинских и ортопедских помагала, тако што је тужени обавезан на исплату износа од 35.513,12 КМ, умјесто износа од 101.492,65 КМ, за набавку медицинских и ортопедских помагала у обиму како је то утврђено налазом вјештака медицинске струке С. М., односно само за набавку помагала која тужитељ не може остварити на терет Фонда. Другостепени суд је првостепену пресуду преиначио и у дијелу одлуке о накнади материјалне штете на име мјесечне ренте по основу туђе његе и помоћи за период од 01.09.2012. до 31.07.2018. године, тако што је туженог обавезао да тужитељу за тај период исплати једнократни износ од 10.034,50 КМ, са законском затезном каматом од 28.09.2018. године па до исплате, налазећи да је досуда мјесечног износа по овом основу, за наведени период, супротна одредби члана 188. став 2. ЗОО и да тужитељу накнада штете у виду ренте по овом основу припада за убудуће. Другостепени суд је првостепену пресуду укинуо у досуђујућем дијелу одлуке о накнади материјалне штете на име разлике плате коју би тужитељ остваривао да ради и инвалидске пензије за период октобар 2015. до 15.05.2018. године, у досуђујућем дијелу одлуке о накнади материјалне штете на име мјесечне ренте за набавку медикамената (лијекова) и потрошног медицинског материјала, у досуђујућем дјелу одлуке о накнади материјалне штете на име изгубљене зараде у виду разлике између плате коју би тужитељ остваривао да ради и накнаде коју прима по основу инвалидске пензије од 01.06.2018.

године, у досуђујућем дијелу одлуке о законској затезној камати у износу од 2.717,70 КМ, са законском затезном каматом, и у том дијелу, а посљедично и у дијелу одлуке о трошковима поступка, предмет вратио првостепеном суду на поновни поступак, јер је оцјенио основаним жалбене наводе туженог да првостепена пресуда у овом дијелу не садржи ваљано образложење у смислу одредбе члана 191. став 4. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 - даље: ЗПП). У осталом дијелу, другостепени суд је нашао да нису основани жалбени наводи туженог, па је у овом дијелу жалбу туженог одбио и првостепену пресуду у преосталом дијелу потврдио.

Другостепена пресуда, у дијелу који је предмет испитивања по ревизији, није у свему правилна и законита.

Предмет испитивања у ревизионом поступку, по ревизијама странака, је другостепена пресуда у дијелу којим је по жалби туженог првостепена пресуда потврђена и преиначена, односно: којим је одлучено о накнади нематеријалне штете; којим је одбијен захтјев за накнаду будуће нематеријалне штете по основу умањења животне активности; којим је досуђена накнада материјалне штете на име трошкова обраде за инвалидску пензију; којим је одлучено о накнади материјалне штете на име набавке медицинских и ортопедских помагала; којим је досуђена накнада материјалне штете по основу набавке медицинског материјала и лијекова за период 22.08.2012. до 15.05.2018. године; одлуке о накнади материјалне штете за туђу његу и помоћ, па се о осталим дијеловима другостепене пресуде, којима је првостепена пресуда укинута и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење, као и одбијајућим дијелом првостепене пресуде (против којег тужитељ није изјављивао жалбу), овај суд у својој одлуци неће ни бавити.

Прије свега, нису основани ревизиони наводи којима тужени истиче да је тужитељ у предметној парници заступан по неовлаштенем лицу и да је из тог разлога његову тужбу требало одбацити.

Према стању списка предмета, тужба тужитеља је поднесена по адвокатима Д. и В. К. из Б. Л., а уз исту је приложена пуномоћ потписана од стране тужитеља. Писменим поднеском од 25.02.2014. године тужитељ је опозвао пуномоћ за наведене адвокате, те га је током поступка пред првостепеним судом заступала као пуномоћник адвокат П. Р. из Б. Л. (на рочишта пред првостепеним судом је приступао тужитељ лично у пратњи овог пуномоћника, што је у прилог закључку да је наведеног адвоката овластио да га заступа у предметној парници), али иста у спис није уложила писмено овлаштење за заступање, нити је такво овлаштење тужитељ дао усмено на записник код суда. Како се, у смислу одредбе члана 309. ЗПП, ради о отклоњивом недостатку, другостепени суд је правилно у жалбеном поступку, позивом на одредбу члана 216. став 2. истог закона, затражио да првостепени суд позове адвоката Р. П. да достави пуномоћ за заступање тужитеља или да позове тужитеља да одобри радње предузете по наведеном пуномоћнику. Како је, поступајући по налогу суда, адвокат Р. П. у спис доставила пуномоћ којом је овлаштена за заступање тужитеља у овој парници, а којом тужитељ одобрава и радње предузете по адвокатима Д. и В. К. из Б. Л. (подношење предметне тужбе), на коју је тужитељ ставио рукознак, произлази да не постоје недостаци у заступању на које се ревизијом туженог указује. Код таквог стања ствари, наводи туженог, кад би се и узели као тачни, да тужитељ усљед здравственог стања није могао ставити потпис на пуномоћ за адвокате Д. и В. К. из Б. Л., су ирелевантни.

Тужени, у ревизији, истиче да је током поступка тужитељ вршио преиначење тужбе и да првостепени суд није донио рјешење којим дозвољава преиначење и сматра да се ради о повреди одредаба парничног поступка која води укидању нижестепених одлуке, који наводи нису основани. Наиме, стоје наводи да по преиначењу тужбе од стране тужитеља, у смислу одредбе члана 57. ЗПП, првостепени суд није донио одговарајуће процесно рјешење, али код тога да се тужени није противио преиначењу и да се упустио у расправљање по преиначеном захтјеву, произлази да се наведени пропуст суда није одразио на правилност и законитост нижестепених пресуда (у дијелу у којем је другостепена пресуда у овом ревизионом поступку одржана на снази).

Током поступка пред нижестепеним судовима, што се не доводи у питање ни у ревизионом поступку, те се потврђује вансудском исплатом неспорних износа штете, није било спорно да је настанак предметне саобраћајне незгоде изазвао осигураник туженог М. М., управљајући теретним возилом, слиједом чега је тужени сагласно одредбама члана 154. и 941. ЗОО одговоран за насталу штету.

Међутим, тужени је током поступка пред нижестепеним судовима истицао приговор подјелене одговорности, а у ревизионим наводима сматра да су нижестепени судови погрешно примјенили одредбу члана 192. ЗОО, када су извели закључак да нема доприноса тужитеља настанку предметне саобраћајне незгоде.

Предњи закључак нижестепени судови су извели оцјеном налаза и мишљења вјештака саобраћајне струке. Према налазу вјештака М. С. нема пропуста на страни тужитеља, исти је носио заштитну кацигу, а брзина за 7 км/х већа од дозвољене (100 км/х) није била од утицаја на настанак незгоде. На идентичан начин се изјашњава и вјештак Н. В. (по којем се тужитељ кретао брзином 103 км/х), а ни по вјештаку В. С. тужитељ својим радњама није допринио настанку незгоде, а кретање непрописном брзином је евентуално утицало на обим претрпљених повреда. Вјештак М. С. је саслушан на рочишту за главну расправу, док није саслушан вјештак Н. В. (који је налаз сачинио за потребе кривичног поступка и чији је налаз читан у доказном поступку у предметној парници), али тај пропуст првостепеног суда (повреда одредбе члана 151. ЗПП), супротно ревизионим наводима, код осталих изведених доказа у овом дијелу, се није одразила на правилност закључка нижестепених судова о непостојању доприноса тужитеља настанку предметне саобраћајне незгоде. Налаз вјештака В. С., који је сачињен за потребе другог парничног предмета, по приједлогу туженог (рочиште од 04.11.2014. године), иако формално правно није наведено да је изведен као доказ, је интерпретиран и цијењен од стране првостепеног суда, па не стоје ни ревизиони приговори којима се то истиче. Даљим ревизионим наводима, у овом дијелу, тужени истиче да се тужитељ није смио кретати лијевом саобраћајном траком, већ искључиво десном, при чему се позива на одредбу члана 119. став 1. Закона о основама безбједности саобраћаја на путевима. Наведена одредба није примјењива у конкретном случају (предметна незгода се десила на путу резервисаном за саобраћај моторних возила), а кад би се и узело да постоји повреда тог прописа о обавези кретања, кад се иста посматра са гледишта безбједног одвијања саобраћаја и узрочног значаја његовог кршења за настанак незгоде, иста не може довести до другачијег закључка у погледу приговора туженог о постојању подјелене одговорности. Према томе, нижестепени судови су правилно закључили да тужитељ својим радњама није допринио настанку незгоде.

Ревизионим наводима и тужитељ и тужени приговарају висини досуђених износа нематеријалне штете, тако што сматрају да нису правилно оцјењене све околности конкретног случаја, односно да је погрешно примјењена одредба члана 200. став 2. ЗОО.

Одредбом члана 200. ЗОО прописано је да ће суд за претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе и права личности, смрти блиског лица, као и за страх ако нађе да околности случаја, а нарочито интензитет болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду независно од накнаде материјалне штете као и у њеном одсуству. Према ставу 2. тог члана приликом одлучивања о захтјеву за накнаду нематеријалне штете, као и о висини њене накнаде, суд води рачуна о значају повријеђеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

Узимајући у обзир све околности овог случаја, а нарочито: интензитет и дужину трајања бола и страха, степен умањења животне активности од 100 %, све нелагодности којима је био изложен током лијечења, као и природу оштећења и унакажености које је тужитељ претрпио, животну доб тужитеља у вријеме повређивања (27 година), чињеницу да је имао завршен факултет, био запослен и на почетку радног вијека, да се бавио спортом и био активан, док се сада његов живот свео на пуко вегетирање, овај суд налази да је другостепени суд правилно примјенио одредбу члана 200. ЗОО одлучујући о правичној накнади за све означене видове нематеријалне штете и да су досуђени износи (заједно са означеним вансудски исплаћеним износима по свим видовима нематеријалне штете) адекватни и у складу са имовинско правним стандардом који је верификовала судска пракса у примјени ове законске одредбе. Супротно ревизионим наводима тужитеља, другостепени суд је за своју одлуку у овом дијелу дао ваљане разлоге. Из датих разлога нису основани ни ревизиони наводи туженог да су и након преиначења од стране другостепеног суда досуђени износи у супротности са циљем накнаде нематеријалне штете и да није оправдана досуда накнаде преко вансудски исплаћених износа.

Не могу се прихватити ни ревизиони наводи туженог којима се приговара досуди накнаде на име душевних болова по основу наружености. Наиме, као последица повређивања код тужитеља је дошло до трајних последица које се огледају у нарушавању дотадашњег изгледа и склада тијела, као и трајног губитка више тјелесних функција, које се изражавају у промијењеном држању тијела у виду парализе читавог тијела које није могуће отклонити и које је видљиво и код околине изазива знатижељу, сажаљење и нелагодности, што се изражава у субјективном осјећају, односно патњи коју трпи тужитељ, узимајући у обзир измјењени изглед и склад тијела, односно пореметај тјелесне функције, доб, пол и занимање тужитеља, као и локалитет повреде и степен наружености.

Произлази, да је другостепени суд у овом дијелу правилно дјелимично усвојио жалбу туженог и првостепену пресуду преиначио тако што је досуђене износе накнаде по основу душевних болова због умањења животне активности, претрпљеног бола и страха снизио, а првостепену пресуду потврдио у дијелу накнаде за душевне болове због наружености. При томе су неосновани ревизиони наводи да описаним преиначењем није одлучено о захтјеву за накнаду материјалне штете преко досуђених износа, јер јасно произлази да је преко досуђених износа захтјев тужитеља одбијен.

Побијаном пресудом је правилно преиначена првостепена пресуда и одбијен захтјев тужитеља да му се на име будуће нематеријалне штете по основу умањења животне активности досуди мјесечни износ од по 500,00 КМ, у виду ренте, почев од пресуђења па убудуће.

Одредбама члана 200. и 203. ЗОО није одређен облик накнаде за будућу нематеријалну штету, што значи да ове одредбе не забрањују одређивање накнаде и у облику новчане ренте. Прихваћено је у судској пракси да циљу новчане накнаде због умањења животне активности (сатисфакција која се даје оштећеноме ради лакшег успостављања нарушене равнотеже у његовом осјећајном и душевном животу) више одговара одређивање накнаде у једнократном новчаном износу, јер се сврха накнаде теже постиже сукцесивним примањем мањих износа. У конкретном случају, тужитељу је накнада на име душевних болова због умањења животне активности досуђена у једнократном износу (досуђено 20.000,00 КМ, а вансудски исплаћено 40.000,00 КМ), када су цијењене све штетне посљедице по здравље тужитеља, које су већ наступиле, те је његово стање трајно, па стога нема законских услова да се накнада по истом законском основу досуђује два пута, односно и у другом облику. Стога нема мјеста ревизионим наводима о погрешној примјени одредбе члана 203. ЗОО од стране другостепеног суда.

Тужитељу су, супротно ревизионим наводима туженог, сагласно одредби члана 195. став 1. ЗОО, правилно досуђени трошкови обраде за инвалидску пензију у износу од 61,00 КМ, који трошкови се састоје из трошкова прегледа по рачуну број ИПК 001854. На досуђени износ накнаде трошкова тужитељу би припадала законска затезна камата од дана када је овај издатак учињен (одредба члана 186. ЗОО), па му у сваком случају припада од каснијег датума (дана са којим је тужитељ остварио право на инвалидску пензију), па тужени у ревизији неосновано приговара периоду досуде затезне камате.

Сагласно наведеној законској одредби, побјаном пресудом је тужитељу, на име набавке медицинских и ортопедских помагала, правилно досуђен укупан износ од 35.513,12 КМ и то за набавку: помагала са уграђеном електростимулацијом, лифта за трансфер, моноцикла, кревета електромоторног, антитромб чарапа и компресивног појаса. Наведена медицинска и ортопедска помагала (за разлику од помагала за које је одбијен захтјев тужитеља) не одобрава Фонд и иста се не могу остварити из основа обавезног здравственог осигурања, а та помагала и средства су, према подацима из налаза вјештака медицинске струке С. М., тужитељу потребна како би се бар донекле ублажиле посљедице умањења животне активности код тужитеља. Налаз наведеног вјештака, у погледу закључка која помагала се могу, а која не могу набавити на терет Фонда, је у складу са одредбом члана 19. Закона о здравственом осигурању („Службени гласник РС“ бр. 18/99 до 44/20) и одредбама Правилника о праву на медицинска средства („Службени гласник РС“ бр. 114/12 до 53/18), па се не могу прихватити ревизиони приговори туженог у овом правцу. Наведена медицинска и ортопедска помагала су тужитељу потребна и убудуће, па су неосновани и ревизиони наводи којима се истиче да тужитељ та помагала није набавио. Исто тако, остварење права на медицинско средство које није обухваћено Листом Фонда (члан 67. став 2. Правилника о праву на медицинска средства), на које се тужени позива у ревизији, је изузетно и стога није од утицаја на предњи закључак, при чему би терет доказивања да су испуњени услови за остварење овог права био на туженом.

Како из наведеног произлази да тужитељу не припадају трошкови набавке медицинских и ортопедских помагала, која тужитељ има право да набави на терет Фонда, то су ирелевантни ревизиони наводи тужитеља, којим се позива на налаз вјештака медицинске струке С. М., у дијелу којим се вјештак изјашњавао да су и нека остала помагала која су предмет тужбеног захтјева тужитељу потребна да би му се олакшао живот, јер ће потреба за тим средствима, евентуално по захтјеву тужитеља, бити цијењена у управном поступку пред Фондом. Средства за набавку ових помагала, преко средства која по том основу одобрава Фонд, тужитељу не припадају и због тога што се туженом на терет

може ставити набавка само уобичајених средстава, односно просјечних трошкова, па нема мјеста ни ревизионим наводима да средства која одобрава Фонд нису довољна за набавку помагала које изискује специфично здравствено стање тужитеља, те сеоска средина у којој сада живи.

Насупрот предњем, ревизионим наводима туженог се основано спори правилност побијане пресуде у дијелу којим је тужитељу, за период од 22.08.2012. године (датум саобраћајне незгоде) до 15.05.2018. године (датум израде налаза вјештака економске струке) досуђена накнада материјалне штете за набавку медицинског материјала и лијекова по основу минималних дневних потреба тужитеља, у укупном износу од 72.948,04 КМ.

У овом дијелу, тужбени захтјев тужитеља је утемељен на подацима из налаза вјештака медицинске струке С. М., који се у налазу изјаснио који тачно лијекови на дневном нивоу су неопходни тужитељу, као и да се ти лијекови налазе на листи Фонда, али да се за исте плаћа партиципација, као и на подацима вјештака економске струке Д. Р., који је за те лијекове исказао партиципацију која се плаћа, колико иста износи по дану, те колико ти трошкови плаћања партиципације износе за период 22.08.2012. до 15.05.2018. године. Према томе, захтјев тужитеља у овом дијелу се своди на трошкове партиципације за лијекове за којима има свакодневну потребу.

У складу са одредбом члана 195. став 1. ЗОО, да би успио са овим дијелом захтјева тужитељ је морао доказати стварне трошкове, односно да је те трошкове и имао, јер без обзира на медицинску потребу за тим лијековима могуће је да све те лијекове тужитељ није користио или да их није користио у читавом периоду, док није довољно утврђење да здравствено стање тужитеља изискује наведене лијекове, те утврђење колико износи партиципација за исте. Међутим, у доказном поступку тужитељ није предочио рачуне о плаћању те партиципације, а нити бар да су му ти лијекови прописивани од стране ординирајућег љекара, па тужени основано истиче да је тужитељ морао доказати да је имао те трошкове и да су апстрактно изражене просјечне цијене средстава без увида у стварно учињене трошкове.

Како, дакле, тужитељ није доказао да је у протеклом периоду (22.08.2012. до 15.05.2018. године) имао и у којој висини наведене материјалне трошкове (из предочених 8 фискалних рачуна о куповини лијекова у Републици Србији на укупан износ од 8.042,54 динара се не виде износи партиципације по прописима Републике Српске), то је примјеном правила о терету доказивања, у овом дијелу ревизија туженог усвојена и побијана пресуда преиначена тако што је захтјев тужитеља у овом дијелу одбијен.

Тужени, у ревизији, спори другостепену пресуду у дијелу досуде накнаде за туђу његу и помоћ.

Из изведених доказа (налаз вјештака медицинске струке С. М. и Д. Д.) произлази да тужитељ опште животне и физиолошке потребе не може обављати без помоћи обученог лица-персоналног асистента и да је њему туђа њега и помоћ потребна у трајању од 24 часа дневно. Вјештак економске струке Д. Р. је утврдио да накнада за туђу његу и помоћ за персоналног асистента, у трајању од 24 часа дневно, мјесечно износи 1.503,45 КМ.

Правилно другостепени суд налази да тужитељ има повећане потребе, на име туђе њега и помоћи, те правилно разликује штету која је по овом основу настала до доношења судске одлуке и која се има досудити у једнократном износу и штету која постоји у

моменту доношења судске одлуке о накнади штете у облику новчане ренте (одредба члана 195. став 2. ЗОО). Међутим, тужени у ревизији истиче да тужитељ, поред мјесечног износа који му је по овом основу вансудски исплаћиван, остварује накнаду и по прописима о социјалној заштити. Како обрачунату штету треба умањити за сва примања по основу социјалног, инвалидског и пензијског осигурања, која имају карактер обештећења, произлази да тужени у ревизији основано наводи да овај дио другостепене пресуде „карактерише изостанак јасних и потпуних разлога о одлучним чињеницама“, односно да другостепена пресуда не садржи све разлоге који се тичу правилне примјене материјалног права. Тиме је у овом дијелу другостепена пресуда заснована на повреди одредбе члана 191. став 4. у вези са чланом 209. ЗПП, што је утицало на правилност и законитост исте. Из тих разлога, ревизија туженог у овом дијелу је усвојена, другостепена пресуда укинута и предмет у овом дијелу враћен другостепеном суду на поновно суђење.

Из датих разлога, примјеном одредбе члана 248, 250. став 1. и 250. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци ове пресуде.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић